

POBORZYĆ (45) *vb pf*

poborzyć (28), **poburzyć** (17); poborzyć *BudBib* (5); poburzyć *MiechGlab*, *KromRozm I*, *Leop* (3), *BielKron*, *SkarŻyw*, *StryjKron* (6), *SkarKaz*, *SkarKazSej* (2); poborzyć : poburzyć *BibRadz* (23:1).

Oba o prawdopodobnie jasne (tak w po- oraz borzyć).

inf poborzyć (3). ◇ *fut 1 sg* poborzę (3). ◇ *3 sg* poborzy (2). ◇ *2 pl* poburzyście (1). ◇ *3 pl* poborzą (4). ◇ *praet 2 sg m* poborzyłeś (1). ◇ *3 sg m* poborzył (11). ◇ *3 pl m pers* poborzyli (13). ◇ *plusq 3 sg m* był poborzył (1). ◇ *imp 2 sg* pob(o)rz (1). ◇ *2 pl* pob(o)rzcie (1). ◇ *con 3 pl m pers* by poborzyli (2). ◇ *con praet 3 sg m* by był poburzył (1). ◇ *part praet act* poborzywszy (1).

Sł stp: poburzyć, *Cn brak*, *Linde XVIII w:* poburzyć.

I. Transit. (45) :

1. Zniszczyć, spustoszyć (zwykle wiele); *destruere, vastare Vulg, PolAnt; depopulari, evertere Vulg; conterere, corrumpere, demoliri, desolare, diruere, disperdere, dissipare, frangere, percutere, perdere, praedari PolAnt* [kogo (= czyje ziemie), co (sg (7), pl a. sg w funkcji pl (32)) (39) : *Leop 2.Par 32/14; áni* mówili dále aby mieli iść walczyć przeciwko nim/ á iżby mieli poborzyć ziemię w ktorej Rubenitowie y Gádytowie mieżkáli. *BibRadz Ios 22/33, Gen 14/7, 3.Reg 15/20, Ier 25/36, Ez 30/14, 4.Esdr 15/30, Iudith 2/12, 1.Mach 14/31; BudBib 1.Mach 3/39, 15/4; [Kiejstut]* także y Hálickie wołości ácz dáleko od Litwy ná Węgierfkich gránicach y Wołofkich położone z Lubártem Brátem poburzył. *StryjKron 437.*

W połączeniu szeregowym (1): Carz Prekopfki [...] wżytki Naháyfkie/ y Zawolfkie Hordy zá Wolgá rzeká y Kámá leżące ták íplundrował/ poburzył/ ípuftofzył/ y ludu Naháyfkiego w polon ták wiele wygnał *StryjKron 722.*

W charakterystycznych połączeniach: poborzyć *hordy, krainę, ludzi, narody, pastwiska, w(o)łości* (2), *ziemię (część ziemie)* (4).

Zwrot: »poburzyć (mieczem i) ogniem« [*szyk zmienny*] (2): A Mathiáfz Krol Węgierfki [...] zebrałwży íżeść tylięcy woýfká/ pod ípráwá Tomafzá Tarcego ná Podgorze do Polski pośłał/ ktore wżytko mieczem y ogniem poburzył *StryjKron 652, 537.*

Szereg: »poburzyć i wypalić« (1): Tak wżyftcy wciągnáwży do ziemié Chełmfkiey/ wżyftki włości co íe náwinęło wżędzie poburzyli/ y wypalili etc. *StryjKron 380.*

a. Zburzyć, rozwalić [*co*] (23) : *MiechGlab 40; On* połamie báłwany ich/ poburzy ołtarze ich. *Leop Os 10/2, 2.Mach 8/10; Y* poborzę wyfokie káplice wálze/ á potłukę obrázy wálze *BibRadz Lev 26/30; á* poborzcie wżytki ich báłwany/ y obrázy ryte/ przytym y wżytki ich káplice zobalaycie. *BibRadz Num 33/52; á* wżytki miaftá wyfokie leżące nád potokiem Arbonái poborzywży przyciągnął áż ku Morzu *BibRadz Iudith 2/13, Gen 7 arg, Lev 26/31, 1.Reg 15/3, 4.Reg 3/19, 25 (13); BudBib 4.Esdr 16/47, 2.Mach 10/2; Arryanowie [...]* Kościoły Kátolické poburzyli *SkarŻyw 58; StryjKron 260; SkarKaz 456b.*

W przeciwstawieniu: »pobudować ... poborzyć« (1): Bo znowu pobudował wżfzki ktore był poborzył *Ezechiáfz oćiec iego BudBib 2.Par 33/3.*

W charakterystycznych połączeniach: poborzyć bałwany, baszty, dom(y) (2), domy boże, granice, kościoły (kościółki) (2), miast(a) (6), mury (2), ołtarze (2), przybytki, twierdze, wyszki (wysokie kaplice) (2), zamki.

Zwrot: »do gruntu poborzyć« (1): Ale gdy go ku miástu nieprzypuśczone/ odciągnął thák iákoby fię był zás z nowu wrocił/ á áz do gruntu wšytko Ioppitow miásto poborzył [eradicaturus]. *BibRadz 2.Mach 12/7.*

2. Pokonać wielu; exterminare, perdere *PolAnt [kogo pl]* (2) : iż Bog wálz ieftci on/ który idzie przed wámi iáko ogień trawiący/ on ie [nieprzyjaciól] łam poborzy á wam ie podda *BibRadz Deut 9/3, Iudith 8/10.*

3. Podburzyć, sprowokować do czegoś [kogo] (4) : A o ty kroliki nie trudno/ ktorzy iádowitemi ięzykámi myšli łwe zákryte wykonywáiąc/ poburzą proštaki *SkarKazSej 695a.*

poborzyć na kogo (2): *KromRozm I L2v*; Powítał przeciw iemu napierwey brát Zbigniew który był mnichem/ z zazdrości pánowania/ poborzył nań krolá Borzywoiá Czełkiego/ y Swáthopługá Moráwłkiego kfiążetá. *BielKron 350v.*

Zwrot: »do nieposłuszeństwa poburzyć« (1): Młódzy brácia drugdy wšytko rošporá y popšuiá/ y powichłá/ y odiáchawłzy drugie do niepošłuszeństwá poburzą. *SkarKazSej 659b.*

II. [Intransit. Wzbić się, unieść się:

Zwrot: »ku gorze poburzyć«: abowiem wštawicznym miešzánim pošpiešyřz palenie/ y prętkie włtępowanie/ zwłázcžá gdy ogień będzie tym więšzy/ ku gorze poburzy *SienHerb 592b.*]

Synonimy: 1. spustoszyć, zniszczyć; a. rozwalić; 2. pokonać, zwyciężyć.

Formacje współrdzenne cf BURZYĆ.

Cf [POBORZENIE], POBORZONY